

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
22/23

Uggleskolan

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevs delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet</i>	<i>7</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	8
2.3	Beskrivning av nuläge	10
3	Analys och åtgärder för kommande läsår	12
3.1	Analys	12
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	13
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	16
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	18
6	Bilaga 3	21

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Ugglekolan F-6 samt fritidshem.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektorn om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektorn görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektorn utser, börjar sedan att tala med de som varit involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats,

följer rektorn, eller den rektorn utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserierna verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Emelie Strand, rektor

Lovisa Fagerström, biträdande rektor

1.5 Förankring av planen

Ugglekolans plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier går i genom med alla medarbetare och i arbetslagen vid APT då den är fastställd.

Vårdnadshavare kan ta del av planen via skolans hemsida. På Forum för samråd diskuteras innehållet i planen.

När planen är fastställd går planen igenom med eleverna. I trygghetsteamet samt på elevrådet och i trygghetsrådet följs olika insatser i planen upp i enlighet med vårt årshjul.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

F-6

Alla elever deltar i följande:

- Trygghetsvandringar
- Trygghetsenkät
- Sociogram
- Skolenkät
- Elever involveras i skolans värdegrundsarbete, förväntansdokument, ordningsregler och konsekvenstrappa genom information, dialog och diskussion.

Fritidshem:

Alla elever på fritidshemmet deltar i följande.

- Trygghetsvandring
- Trygghetsenkät

Trygghetsråd:

- 1-2 representanter från klass 3-6 deltar i trygghetsråd. De olika främjande och förebyggande åtgärder som finns i planen diskuteras. Elevernas synpunkter dokumenteras och tas med i det fortsatta arbetet.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare inbjuds till delaktighet i Forum för samråd, två gånger per termin. Där diskuteras de olika främjande och förebyggande åtgärder som finns i planen.

Vårdnadshavares synpunkter dokumenteras och tas med i det fortsatta arbetet.

Resultat av trygghetsvandring och sociogram tas upp, och vårdnadshavare ges möjlighet att komplettera bilden eleverna har redogjort för.

Vårdnadshavare involveras via föräldramöten i skolans värdegrundsarbete, förväntansdokument, elevernas ordningsregler och konsekvenstrappa genom information, dialog och diskussion. Även här tas vårdnadshavares synpunkter med i det fortsatta arbetet.

2.1.3 Personalens delaktighet

I varje arbetslag utvärderas genomförda insatser och arbetet följs upp löpande under läsåret. Tillsammans analyseras resultat av kartläggningar samt diskuteras åtgärder för att förbättra eventuella svaga punkter.

Under vårterminen involveras alla medarbetare i utvärdering av årets plan samt analys av främjande och förebyggande åtgärder, vilket utgör grunden för nästa läsårs plan.

I arbetslagen hålls skolans värdegrundsarbete, förväntansdokument, elevernas ordningsregler och konsekvenstrappa levande för att fungera optimalt i det dagliga

arbetet.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

Främjande insatser och åtgärder läsåret 20/21

- Gemensamma aktiviteter/traditioner
- Samarbete mellan fritidsavdelningarna
- Fadderverksamhet
- Elevens val
- Rastbod med pedagogstyrda aktiviteter.
- Pedagoger arbetar aktivt för att skapa relationer med alla elever under raster och matsituationer
- Fredagsdisco i f-3
- Normkritiskt förhållningssätt i bemötandet av elever
- Normkritiskt förhållningssätt vid val av läromedel, vid språkbruk och val av aktiviteter.
- Könsneutrala toaletter
- Fördela ordet i klassrummet/på fritidshemmet medvetet på olika sätt, exempelvis med hjälp av stickor eller app.
- Temavecka i sex och samlevnad i årskurs f-3. I åk 4-6 är sex och samlevnadsundervisningen integrerad i undervisningen.
- Gemensamma aktiviteter anpassas så att alla kan delta.
- Matsalen erbjuder specialkost
- Normkritiskt förhållningssätt vid val av aktiviteter och utflykter
- Matsalen erbjuder individuell anpassad kost.
- Aktivt arbete med tillgänglig lärmiljö och kompensatoriska hjälpmedel
- Arbete enligt årscykel med den fysiska lärmiljön

Förebyggande insatser och åtgärder läsåret 20/21

- Rörelsepaus för gruppen vid behov
- Utspridda arbetsplatser för eleverna
- Kompislek - 20 minuter med slumpad klasskompis
- Pedagogerna bär rosa västar så att barnen ser var pedagogerna är
- Fadderverksamhet
- Ständig närvaro av en vuxen, både ute och inne
- Lappar med olika färger för vilken ljudvolym som ska råda
- Hörselkåpor
- Skärmar
- Pauser
- Samtalstid med enskild elev t.ex under halvklasslektioner

- Lärpar (byter partner efter en period)
- Samarbetsövningar
- Stjärnlektioner
- Ljudskyltarna
- Hjälpmedel såsom skärmar, hörselkåpor och studieplatser
- Lekvärd på förmiddagsrasten
- Rastboden
- Låg- och mellanstadiet har olika raster
- Zoner på skolgården för rastvärdar
- Avlösning
- Morgonen 5 min prat.
- Lugn start med tyst läsning.
- Ljudnivåer. Olika för olika aktiviteter- färgade lappar. Arbeta enskilt, par och grupp.
- Enskilda rörelsepåuser efter eget behov. Taktila hjälpmedel, hörselkåpor, skärmar, ståplatser, bollar, balansplattor mm.
- Kompisraster- dra stickor.
- Olika gruppkonstellationer vid arbete. Byte av platser både i klassrum och matsal
- Kompisraster. Film från Ur. Avsnitt Vara vänner- diskutera kompisdilemman.
- Elevdelaktighet i aktiviteter.
- Enskilda samtal/mentorstid vid behov.
- Uppmärksamma vad studiero är.
- Göra eleverna mer delaktiga och beslutande kring hur vi vill ha det i klassrummet.
- Förslag på att markera tydligare var kön börjar
- Lyfta orsaker till oro i matkön in gården med eleverna.
- Värdegrundstema kring normer och relationer till varandra
- Ipad endast som arbetsredskap.
- Resurser på rätt plats
- Dela gruppen under förutsättningar att resurs och lokal finns
- Rastvärdarna ska se till att sprida ut sig och inte glömma bort att kolla till rastboden också.
- Se till att åk 5 inte går och ställer sig i kö till matsalen direkt kl 12. En del elever i åk 4 känner sig otrygga med det. Måla streck var kön börjar.
- Att hela personalstyrkan i 4-6 ska lära känna åk 4.
- Samma regler på hela mellanstadiet.
- Trygghetsgruppen ser över de kartläggningsmetoder vi använder och utvecklar dem
- Skolutvecklingsgruppen och elevhälsoteamet undersöker vilka rutiner för hot och våld som finns och om de behöver utvecklas.

Många av de främjande och förebyggande insatserna har genomförts men på grund av pandemin har exempelvis faddergrupper, samarbetsövningar och liknande uteblivit eller begränsats. Det har även varit hög frånvaro bland personalen som gjort att några av insatserna/åtgärderna inte kunnat genomföras eller uteblivit, exempelvis har inte individuella elevsamtal genomförts i den utsträckning som önskats.

Ett nytt tag har gjorts kring trygghetsteamets arbete och uppdrag, med målet att jobba mer elevnära och inspirerande för pedagogerna. Ett trygghetsråd med

elevrepresentanter har bildats för att skapa mer elevdelaktighet i trygghetsarbetet. Trygghetsrådet var med och planerade Kärleksdagen - en temadag kring att bli älskad för den man är och älska vem man vill. Trygghetsteamet har sett över frågor till skolenkäten och utvecklat dem. Dock har fattats beslut om att till läsåret 22/23 ha dessa frågor i en separat trygghetsenkät. Ett arbete för att utveckla trygghetsvandringarna har pågått. Enkäten för förskoleklassen och ett bättre underlag för trygghetsvandringar har utvecklats.

Elevhälsoteamet har undersökt rutinen vid våld och hot och Lunds kommun har en plan och personalen har gått igenom den vid en APT.

Elever har gjorts delaktiga i utformandet av gemensamma aktiviteter, t.ex. skolavslutning, något som skulle kunna utvecklas ännu mer. Detta som en åtgärd då pedagogerna diskuterade skolavslutningens utformande utifrån Barnkonventionens grundprinciper.

Rastboden och rastaktiviteter har fortsatt haft mycket positiv effekt för elevernas trivsel och trygghet.

Fredagsdisco för åk f-3 har inte genomförts då närboende har klagat på hög musikinivå.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Genomförda kartläggningar:

- Sociogram
- Trygghetsvandring
- Skolenkät, med vissa frågor om trygghet
- Utvärdering i arbetslagen
- Elevintervjuer
- Statistik gällande anmälningar av kränkande behandling

Sociogram är genomförda i alla klasser och i direkt anslutning till samt utifrån resultaten planerar ansvariga klasslärare förebyggande insatser. Det finns inget sammanställt resultat, på skolnivå, från de undersökningarna.

Trygghetsvandringen visar bland annat att toaletterna och omklädningsrummen är de mest otrygga platserna. Detta på grund av krångel med lås och riskfaktorer för kränkningar och konflikter, bland annat kopplat till mobiltelefoner. Rastboden och dess aktiviteter skapar trygghet och trivsel genom att erbjuda aktiviteter och skapa god stämning.

Skolenkäten visar att i åk 1-6 har andelen elever som svarat att de trivs bra och känner sig trygga i skolan ökat totalt, ligger på 95-100% i de olika årskurserna. Upplevelsen av studiero i klassrummet har ökat från 70 till 80%. I enkätsvar framkommer att elever betonar vikten av att bli sedda och lyssnade på vid konflikthantering.

Samlad statistik som finns utifrån ärenden om kränkande behandling, diskriminering och trakasserier visar att de flesta kränkningar är fysiska och verbala,

inträffar på skoltid (främst på raster). En hög andel anmälningar gjordes i åk 6. Vanligaste plats för kränkningar var skolgården och därefter korridorer och kapprum.

Enskilda samtal och kränkingsärenden visar att social medier ofta är ett forum där kränkningar inträffar, framför allt i de högre åldrarna.

3 Analys och åtgärder för kommande läsår

3.1 Analys

1. Analys

Kartläggningsmetoder

Skolenkäten är ett bra instrument att mäta med, men antalet frågor är för många att svara på och följa upp vid samma tillfälle. Därför kommer vi att lyfta ut frågorna om trygghet och trivsel och göra en separat enkät med dem under höstterminen. Enkäten för f-klassen har genomförts men inte dokumenterats digitalt och centralt för allas delaktighet. Trygghetsvandringarna har utvecklats. Ett bättre underlag att använda vid trygghetsvandringen ger ett bättre resultat att använda för att utveckla verksamheten. Till nästa år kan vi använda statistiken gällande kränkande behandling från DF i ett tidigare stadium och i högre grad.

Trivsel, trygghet och studiero

Andelen elever som upplever studiero, trygghet och trivsel har ökat.

Det som visat sig vara framgångsfaktorer i vårt arbete är:

- Kontinuerligt lyfta frågan kring studiero med eleverna.
- Klassmål
- Drop in från kl. 7.45 - skapa goda relationer, lugnt kapprum
- Rastbod + aktiviteter, ger sammanhang, sysselsättning, minskar konflikter
- Vi-känsla i elevgrupp
- Samarbetsövningar
- Förebygga/ta tag i konflikter i tidigt skede, ingripa
- God kommunikation med vårdnadshavare
- Ökad bemanning vid raster vid behov
- Tydlig lektionsstruktur
- Fortsatt arbete med fysik lärmiljö och tillgänglighet

De hinder som vi ser är att ordningsregler inte alltid följs och det förekommer en del konflikter. Det finns elever som är otrygga med vissa vuxna. Samtliga i personalen behöver lägga fokus på lågaffektivt bemötande. Ibland är det bristande kommunikation med vårdnadshavare. Vi behöver medvetandegöra, förtydliga och levandegöra skolans värdegrundsarbete, förväntansdokument samt ordningsregler.

Vi vill öka elevernas känsla av delaktighet samt utveckla och förtydliga åtgärder vid konflikter. Vi kommer att lägga vikt på god kontinuerlig kommunikation med vårdnadshavare. Fadderverksamheten kommer att återupptas. Vi kommer att arbeta för ytterligare förbättrad studiero. Detta t.ex. genom att involvera eleverna i arbetet, bygga goda relationer samt arbeta med lektionsstrukturer, för att skapa intresse, nyfikenhet och glädje. Vi vill fortsätta det positiva arbetet med rastboden genom att fortsätta att utveckla aktiviteterna och involvera eleverna i detta arbete.

Främjande arbete och arbete med normer och värden

Framgångsfaktorer i detta arbete är

- Värdegrundssamtal, ständigt levande, t.ex. utifrån laddade ord, bemötande
- Medvetet arbete kring normer och värdegrund såsom temadag med för- och efterarbete t.ex. kärleksdag, arbete utifrån identifierade behov i elevgruppen samt olika material som t.ex. Gnissel i klassen, Smarta tankar om starka känslor, Stopp min kropp.
- Klassmål

Planen gällande sex, samlevnad och normer har inte följts i önskad utsträckning. Det främjande arbetet utifrån plan mot kränkande behandling och diskriminering kan utvecklas mer. Genom struktur och fokus, utifrån enkäter, EHM och samtal med elever, behöver vi göra ett organiserat värdegrundsarbete i samverkan mellan EHT och pedagoger. Kommande år behöver frågeställningar kopplade till samtycke, hedersproblematik samt relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang utvecklas och lyftas, detta på ett åldersanpassat vis och i enlighet med nya läroplanen. I samarbete med Åse Werner kommer vår tidigare plan för sex, samlevnad och normer göras om och uppdateras utifrån nya skrivningar i läroplanen 22.

Trygghetsteamets arbete har utvecklats och trygghetsråd har etablerats. Detta arbete behöver fortsätta.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Skolan ska ha ett gott socialt och pedagogiskt klimat där alla känner sig trygga, sedda och hörda	Medvetet och systematiskt värdegrundsarbete genom utveckling av trygghetsteamets arbete och att säkerställa att pedagogerna får stöd och tillgodoses med de medel som behövs i uppdraget.	En trygg skolmiljö.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Aktualisera förväntansdokument, ordningsregler och konsekvenstrappa för elever, personal och vårdnadshavare	Ökad trivsel, trygghet och studiero	Trygghetsenkät, elevintervjuer, samtal i arbetslag, klassråd och trygghetsråd
	Gemensamma aktiviteter och traditioner.	Känsla av gemenskap och samhörighet. Ökad känsla av trygghet mellan individer och grupper som annars inte interagerar.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Fadderverksamhet	Ökad gemenskap. Minskad känsla av otrygghet mellan yngre och äldre elever.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Samarbete mellan fritidsavdelningarna	Ökad trivsel och trygghet	Fritidshemmets enkät
	Elevens val	Ökad känsla av delaktighet och inflytande för elever. Ökad gemenskap, minskad känsla av otrygghet mellan yngre och äldre elever.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Rastbod med pedagogstyrda aktiviteter och hög elevdelaktighet.	Ökad trivsel och trygghet på rasterna. Aktiva raster där alla kan delta utan att behöva fråga. Minskat antal konflikter pga sysselsättning.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Pedagoger arbetar aktivt för att skapa relationer med alla elever under raster och	Stärkta relationella band mellan vuxna och barn på skolan.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
	matsituationer.		
	Trygghetsråd	Elevdelaktighet och inflytande i trygghetsarbete	Trygghetsenkät, utvärdering i trygghetsrådet
Främja likabehandling, oavsett kön, könsidentitet/ könsuttryck eller sexuell läggning	Normkritiskt förhållningssätt i bemötandet av elever.	Vidgat genusperspektiv. Likvärdiga möjligheter.	Pågående samtal i arbetslag samt trygghetsenkät.
	Inkluderande språkbruk	Minska känslan av utanförskap	Pågående samtal i arbetslag samt trygghetsenkät.
	Temadag, t.ex. kärleksdag	Ökad medvetenhet och trygghet	Samtal i arbetslag och med elever. Trygghetsenkät
	Normkritiskt förhållningssätt vid val av läromedel, vid språkbruk och val av aktiviteter.	Vidgat genusperspektiv. Likvärdiga möjligheter.	Pågående samtal i arbetslagen. Skolenkät.
	Könsneutrala toaletter	Minskat fokus på könstillhörighet.	Trygghetsenkät. Trygghetsvandring.
	Fördela ordet i klassrummet/ på fritidshemmet medvetet på olika sätt, ex. med hjälp av stickor eller app.	Jämlikhet i taltid.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Temavecka i samtycke, relationer och sexualitet i åk F-3. I åk 4-6 ska detta ämne vara inkluderad i undervisningen i samtliga ämnen.	Ökad medvetenhet och trygghet	Samtal i arbetslagen samt i trygghetsrådet. Trygghetsenkät
	Revidera och upprätta en ny plan för sexualitet, relationer och samtycket utifrån Lgr 22.	Ökad medvetenhet och trygghet	
Främjande arbete utifrån religion, eller trosuppfattning	Gemensamma aktiviteter och utflykter anpassas så att alla kan delta.	Likvärdiga möjligheter	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Inkluderande språkbruk	Minska känslan av utanförskap	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
	Matsalen erbjuder specialkost.	Alla elevers behov tillgodoses.	Utvecklingssamtal
Främja likabehandling oavsett etniskt ursprung, nationalitet, språk eller hudfärg	Normkritiskt förhållningssätt i bemötandet av elever.	Minska känsla av utanförskap. Likvärdiga möjligheter.	Trygghetsenkät, elevintervjuer.
Främja åtgärder avseende funktionsnedsättning	Matsalen erbjuder individuellt anpassad kost	Alla elevers behov tillgodoses.	Utvecklingssamtal
	Aktivt arbete med tillgänglig lärmiljö och kompensatoriska hjälpmedel.	Elevens möjlighet att tillgodogöra sig kunskap utifrån sina förmågor	Skol och trygghetsenkät, samtal i arbetslag och elevintervjuer.
	Gott samarbete med vårdnadshavare och ev. andra aktörer	Goda relationer som främjar lärande och välmående.	Trygghetsenkät och samtal.
	Arbete enligt årscykel med den fysiska lärmiljön.	Ökad tillgänglighet	Skol och trygghetsenkät. Samtal i arbetslag och elevintervjuer.
Eleverna i åk f-6 upplever studiero	Intervjuer, observationer och utvärderingar med eleverna i klasserna på olika sätt.	God studiero	Skol- och trygghets enkät, samtal i arbetslag , elevintervjuer
	Sätta upp och utvärdera	God studiero	Skolenkät. Samtal i arbetslag och

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
	klassmål i åk 1-6.		med elever.
	Struktur på hur vi startar och avslutar en lektion/dag.	God studiero	Skolenkät. Samtal i arbetslag och med elever.
	Trygghet och studiero i fokus på föräldramöte.	God studiero och samverkan	Skolenkät. Samtal i arbetslag, med elever och vårdnadshavare.
Trivsamt och tryggt klimat på fritids.	Utveckla arbetet kring konflikthantering, värdegrundsövningar	Ökad trivsel och trygghet. Gott bemötande mellan elever. Förbättrad konfliktlösning.	Samtal i arbetslagen Fritidshemmets enkät
	Arbeta med maktspråk, tilltal och språkbruk.	Positivt språkbruk, gott kamratskap, trivsel och trygghet på fritids.	Samtal i arbetslagen. Fritidshemmets enkät.
	Skapa samsyn mellan skola och fritids.	Ökad trivsel och trygghet för alla. Tydligare rollfördelning samt ökad möjlighet att komplettera varandras arbete.	Samtal i arbetslagen. Fritidshemmets enkät
Fungerande kartläggningsmaterial för f-klass	Trygghetsteamet säkerställer att trygghetsenkät dokumenteras digitalt i f-klass.	Bättre kartläggning, samlat centralt och digitalt	Uppföljning i arbetslag och trygghetsteam

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3